



METODIKA PRÁCE S NADANÝMI A MIMOŘÁDNĚ NADANÝMI ŽÁKY

Školní 74, 277 15 Tišice, tel. 604417452, e-mail: zs@tisice.cz, IČO: 750 315 82

Školní rok 2026/2027

1. Úvod

Tato metodika stanovuje postup Základní školy Tišice při **vyhledávání, identifikaci, podpoře a rozvoji nadaných a mimořádně nadaných žáků**.

Cílem školy je vytvářet podmínky pro rozvoj potenciálu každého žáka, podporovat jeho motivaci k učení a současně předcházet situacím, kdy nedostatečně náročná nebo nevhodně nastavená výuka vede k demotivaci, ztrátě zájmu o vzdělávání nebo školnímu neúspěchu.

Metodika vychází z principu, že **nadání nemusí být vždy spojeno s výborným školním prospěchem** a jeho projevy mohou být nerovnoměrné. Při vyhledávání nadání proto škola zohledňuje nejen výsledky vzdělávání, ale také způsob práce žáka, jeho zájmy, tvořivost, tempo učení, schopnost řešit problémy a další projevy.

2. Legislativní a metodický rámec

Metodika vychází zejména z těchto právních předpisů a metodických materiálů:

- zákon č. **561/2004 Sb., školský zákon**, zejména § 17,
- vyhláška č. **27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných**, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. **72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních**, ve znění pozdějších předpisů,
- aktuální **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání**,
- metodické materiály MŠMT k podpoře nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- metodický pokyn MŠMT k aplikaci novely vyhlášky č. 27/2016 Sb.,
- metodické materiály MŠMT k diagnostice rozumových schopností a nastavování podpůrných opatření.

MŠMT na svých stránkách aktuálně uvádí vyhlášku č. 27/2016 Sb. ve znění účinném od 1. 9. 2025 a pozdějších dnů.

§ 17 školského zákona

Školský zákon stanoví:

„Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.“

Zákon současně umožňuje k rozvoji nadání realizovat **rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů**. U mimořádně nadaného žáka umožňuje za stanovených podmínek také přerazení do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku.

3. Vymezení základních pojmů

3.1 Žák se znaky nadání

Za žáka se znaky nadání škola považuje žáka, u něhož pedagogové pozorují **nadprůměrné nebo akcelerované projevy v určité oblasti**, přestože mimořádné nadání dosud nebylo potvrzeno školským poradenským zařízením.

Může jít například o žáka, který:

- se učí výrazně rychleji než vrstevníci,
- snadno chápe nové souvislosti,
- pracuje s informacemi nad rámec běžné výuky,
- vykazuje mimořádný zájem o určitou oblast,
- přichází s neobvyklými způsoby řešení,
- projevuje vysokou míru tvořivosti,
- má výrazné schopnosti v určitém předmětu nebo oblasti.

MŠMT výslovně uvádí, že škola může pracovat s **žákem se znaky nadání již v rámci podpory 1. stupně**, i když jeho mimořádné nadání ještě nebylo potvrzeno ŠPZ.

3.2 Nadaný žák

Vyhláška č. 27/2016 Sb. v § 27 odst. 1 vymezuje nadaného žáka jako žáka, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky **vysokou úroveň v jedné nebo více oblastech rozumových schopností, pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovedností**.

Nadání se může projevovat například v oblasti:

- matematické,
- jazykové,
- přírodovědné,
- technické,
- umělecké,
- hudební,
- pohybové,
- manuální,
- sociální.

3.3 Mimořádně nadaný žák

Vyhláška č. 27/2016 Sb. v § 27 odst. 2 vymezuje mimořádně nadaného žáka jako žáka, jehož schopnosti dosahují **mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti** v celém okruhu činností nebo

v jednotlivých oblastech rozumových schopností, pohybových, manuálních, uměleckých či sociálních dovedností.

Zjišťování mimořádného nadání a jeho vzdělávacích potřeb provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou.

4. Zásady práce školy

Škola při práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky uplatňuje zejména tyto zásady:

Individualizace

Škola přihlíží k individuálním potřebám, schopnostem, zájmům a tempu žáka.

Diferenciace

Výuka je podle potřeby diferencována z hlediska:

- obtížnosti,
- rozsahu,
- hloubky učiva,
- tempa,
- způsobu práce,
- formy výstupu.

Obohacování učiva

Žák dostává příležitost pronikat do učiva **do větší hloubky a v širších souvislostech**, nikoli pouze řešit větší množství stejných úloh.

Akcelerace

Pokud je to vhodné, může žák pracovat s učivem vyššího ročníku nebo se účastnit výuky ve vyšším ročníku.

Rozvoj samostatnosti

Žák je veden k:

- samostatnému plánování práce,
- vyhledávání informací,
- formulaci vlastních otázek,
- řešení problémů,
- prezentaci výsledků,
- sebehodnocení.

Respekt k sociálním potřebám

Škola sleduje také sociální a emoční stránku vývoje žáka. Nadání samo o sobě nezaručuje bezproblémové fungování ve třídě.

5. Vyhledávání nadání

Identifikace nadání je průběžný proces.

Na jeho zachycení se podílejí zejména:

- třídní učitel,
- vyučující jednotlivých předmětů,
- výchovná poradkyně,
- další členové ŠPP,
- zákonní zástupci,
- podle potřeby školské poradenské zařízení.

Pedagogové sledují zejména:

- rychlost osvojování učiva,
- schopnost zobecňování,
- schopnost nacházet souvislosti,
- tvořivost,
- originální řešení problémů,
- dlouhodobý zájem o určitou oblast,
- schopnost samostatného učení,
- hlubší znalosti v určité oblasti,
- schopnost argumentace,
- neobvyklé způsoby řešení,
- výrazný talent v určité oblasti.

MŠMT zdůrazňuje význam **pedagogické depistáže** – právě učitel může jako první zachytit projevy nadání a iniciovat další odborné posouzení.

6. Postup školy při identifikaci nadání

Pokud pedagog pozoruje dlouhodobé výrazné projevy nadání:

1. Pozorování

Učitel sleduje projevy žáka v běžné výuce.

2. Pedagogická diagnostika

Učitel vyhodnotí zejména:

- výsledky práce,
- způsob řešení úkolů,

- tempo práce,
- zájmy žáka,
- jeho samostatnost,
- tvořivost.

3. Konzultace

Situaci konzultuje s třídním učitelem a podle potřeby s výchovnou poradkyní.

4. Nastavení podpory

Škola může začít využívat vhodné formy podpory již v rámci běžné výuky a podpůrných opatření 1. stupně.

5. Spolupráce s rodiči

Zákonní zástupci jsou o zjištěních a navrženém postupu informováni.

6. Doporučení ŠPZ

Pokud je důvodné podezření na mimořádné nadání nebo pokud vzdělávací potřeby žáka vyžadují odborné posouzení, škola doporučí spolupráci se školským poradenským zařízením.

7. Podpora žáka se znaky nadání

Škola může poskytovat podporu již před odborným potvrzením mimořádného nadání.

Může se jednat zejména o:

- úpravu metod práce,
- diferenciaci úkolů,
- obohacování učiva,
- rozšiřující úkoly,
- problémové úlohy,
- badatelskou výuku,
- projektovou práci,
- práci s odbornými zdroji,
- individuální nebo skupinovou práci,
- možnost pracovat vlastním tempem,
- zapojení do soutěží a olympiád,
- rozvoj specifického talentu.

MŠMT výslovně uvádí, že podpora na 1. stupni může být poskytována žákům, kteří vykazují **znaky nadání**, i v době, kdy teprve čekají na posouzení ŠPZ.

8. Vzdělávání nadaných žáků

Škola využívá podle možností zejména:

8.1 Obohacování učiva

- rozšíření tématu,
- hlubší práce s učivem,
- mezioborové souvislosti,
- práce s odbornou literaturou,
- vlastní výzkum,
- projekty,
- problémové úlohy.

8.2 Diferenciace úkolů

Žák může dostávat:

- úlohy vyšší obtížnosti,
- otevřené úlohy,
- více variant řešení,
- úkoly vyžadující argumentaci,
- úkoly podporující tvořivost.

Cílem není pouze „přidávat práci“. Úkoly mají být především kvalitativně náročnější a odpovídat vzdělávacím potřebám žáka.

8.3 Akcelerace

V odůvodněných případech může být žákovi umožněno:

- pracovat s učivem vyššího ročníku,
- navštěvovat vybrané vyučovací hodiny ve vyšším ročníku,
- účastnit se práce skupiny žáků vyššího ročníku.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. výslovně umožňuje vytvářet skupiny žáků stejných nebo různých ročníků a umožňuje nadaným žákům rozšířit obsah vzdělávání nebo jim umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku.

9. Skupinová a individuální práce

Ředitel školy může podle § 27 odst. 4 vyhlášky č. 27/2016 Sb. vytvářet pro nadané žáky skupiny, ve kterých se mohou vzdělávat žáci **stejného nebo různých ročníků** v některých předmětech.

Škola může podle svých organizačních možností využívat:

- skupiny nadaných žáků,
- skupiny napříč ročníky,
- projektové skupiny,
- individuální konzultace,
- práci ve dvojicích,
- vrstevnické učení.

10. Mimořádně nadaný žák a IVP

U mimořádně nadaného žáka může být vzdělávání realizováno podle **individuálního vzdělávacího plánu (IVP)**.

IVP vychází:

- ze školního vzdělávacího programu,
- ze závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření,
- z doporučení školského poradenského zařízení,
- z pedagogické diagnostiky,
- z vyjádření žáka a zákonného zástupce.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. stanoví, že IVP mimořádně nadaného žáka je závazným dokumentem pro zajištění jeho vzdělávacích potřeb a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

IVP stanovuje zejména:

- vzdělávací cíle,
- způsob vzdělávání,
- obsah a rozsah případného rozšíření učiva,
- pedagogické postupy,
- organizaci vzdělávání,
- způsob zadávání a plnění úkolů,
- způsob hodnocení,
- potřebné pomůcky a materiály,
- spolupráci školy se zákonnými zástupci,
- způsob vyhodnocování podpory.

11. Přearazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku

V případě mimořádného nadání může ředitel školy za podmínek stanovených školským zákonem rozhodnout o **přearazení žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku**.

U nezletilého žáka je nutná žádost zákonného zástupce a příslušná vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího lékaře; současně je podmínkou vykonání zkoušek z příslušného učiva.

Tento postup je mimořádným opatřením a škola vždy zohledňuje nejen intelektové schopnosti, ale také **sociální, emoční a osobnostní připravenost žáka**.

12. Hodnocení nadaných žáků

Hodnocení probíhá v souladu se školským zákonem, školním řádem a pravidly hodnocení školy.

Pedagogové při hodnocení:

- respektují individuální vzdělávací potřeby žáka,
- sledují jeho vzdělávací pokrok,
- oceňují samostatnost a tvořivost,
- podporují sebehodnocení,
- poskytují konkrétní zpětnou vazbu,
- hodnotí také schopnost aplikovat získané znalosti.

Při hodnocení se přihlíží k tomu, zda žák dostává přiměřeně náročné úkoly odpovídající jeho schopnostem.

13. Rizika spojená s nedostatečnou podporou nadání

Škola věnuje pozornost situacím, kdy nadaný žák:

- ztrácí motivaci,
- odmítá plnit běžné úkoly,
- začne se ve škole nudit,
- má kázeňské problémy,
- vykazuje výrazný rozdíl mezi schopnostmi a školním výkonem,
- má problémy v sociálních vztazích,
- vykazuje perfekcionismus nebo strach z chyby,
- se vyhýbá činností, ve kterých není úspěšný.

Pedagogové proto neposuzují nadání pouze podle známek.

14. Spolupráce se zákonnými zástupci

Škola spolupracuje se zákonnými zástupci zejména při:

- identifikaci projevů nadání,
- nastavování vzdělávacích potřeb,
- doporučení odborného vyšetření,
- tvorbě a vyhodnocování IVP,
- plánování dalších vzdělávacích možností,
- sledování sociálního a emočního vývoje žáka.

Zákonný zástupce má možnost škole předávat informace o projevech schopností a zájmech dítěte i mimo školní prostředí.

15. Spolupráce se školským poradenským zařízením

Škola podle potřeby spolupracuje zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou nebo jiným příslušným školským poradenským zařízením.

ŠPZ může:

- posoudit mimořádné nadání,
- specifikovat vzdělávací potřeby žáka,
- doporučit podpůrná opatření,
- doporučit organizační formu vzdělávání,
- podílet se na nastavení IVP,
- poskytovat metodickou podporu škole a rodině.

MŠMT současně uvádí, že nově zpracovaná metodická informace k diagnostice rozumových schopností obsahuje také postupy a doporučení pro pedagogické pracovníky škol a ŠPZ.

16. Odpovědnosti jednotlivých pracovníků

Ředitel školy

- vytváří podmínky pro vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- rozhoduje o organizačních opatřeních,
- schvaluje IVP,
- zajišťuje potřebné personální a organizační podmínky.

Výchovná poradkyně

- koordinuje systém podpory nadaných žáků v rámci ŠPP,
- metodicky podporuje pedagogy,
- koordinuje spolupráci se ŠPZ,
- sleduje poskytování podpory,
- podílí se na tvorbě a vyhodnocování IVP,
- vede příslušnou dokumentaci v rámci svých kompetencí.

Třídní učitel

- sleduje projevy nadání,
- koordinuje postup vyučujících v rámci třídy,
- komunikuje se zákonnými zástupci,
- spolupracuje s výchovnou poradkyní.

Vyučující

- identifikuje projevy nadání,
- diferencuje výuku,
- poskytuje odpovídající vzdělávací podporu,
- sleduje pokrok žáka,
- informuje třídního učitele a výchovnou poradkyni.

17. Dokumentace

Škola vede dokumentaci v rozsahu odpovídající konkrétní situaci žáka.

Může se jednat zejména o:

- pedagogické záznamy,
- záznamy o poskytované podpoře,
- doporučení ŠPZ,
- dokumentaci podpůrných opatření,
- IVP mimořádně nadaného žáka,
- záznamy z konzultací,
- portfolio žáka,
- další relevantní dokumentaci.

Dokumentace je vedena v souladu s právními předpisy o ochraně osobních údajů.

18. Vyhodnocování podpory

Podpora je průběžně vyhodnocována.

Pedagogové sledují zejména:

- vzdělávací pokrok,
- motivaci,
- aktivitu,
- samostatnost,
- kvalitu práce,
- sociální začlenění,
- emoční pohodu,
- efektivitu nastavených opatření.

Pokud nastavená podpora není účinná, škola ji upraví nebo ve spolupráci se ŠPZ hledá vhodnější řešení.

19. Preventivní a rozvojové aktivity školy

Škola podporuje rozvoj nadání také prostřednictvím:

- školních projektů,
- tematických dnů,
- soutěží a olympiád,
- badatelské výuky,
- čtenářských a matematických aktivit,
- tvořivých činností,
- práce s digitálními technologiemi,
- individuálních projektů,
- prezentací žákovských prací,
- spolupráce s dalšími institucemi.

Nabídka aktivit je přizpůsobována aktuálním možnostem školy a potřebám žáků.

20. Závěrečná ustanovení

Tato metodika je součástí systému podpory žáků v rámci školního poradenského pracoviště Základní školy Tišice.

Je závazná pro pedagogické pracovníky školy v rozsahu jejich kompetencí.

Metodika je průběžně aktualizována v návaznosti na:

- změny právních předpisů,
- metodická doporučení MŠMT,
- změny RVP ZV,
- doporučení školských poradenských zařízení,
- zkušenosti školy,
- potřeby konkrétních žáků.

Platnost od: 1. 9. 2026

Zpracovala: Mgr. Klára Svobodová

Schválil: Mgr. Pavel Jelínek, ředitel školy

Datum:

Podpis: